

ZARZĄDZENIE NR 3/2009
PREZESA NARODOWEGO BANKU POLSKIEGO

z dnia 10 marca 2009 r.

w sprawie sposobu przeprowadzania rozrachunków międzybankowych

Na podstawie art. 68 pkt 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe (Dz. U. z 2002 r. Nr 72, poz. 665, Nr 126, poz. 1070, Nr 141, poz. 1178, Nr 144, poz. 1208, Nr 153, poz. 1271, Nr 169, poz. 1385 i 1387 i Nr 241, poz. 2074, z 2003 r. Nr 50, poz. 424, Nr 60, poz. 535, Nr 65, poz. 594, Nr 228, poz. 2260 i Nr 229, poz. 2276, z 2004 r. Nr 64, poz. 594, Nr 68, poz. 623, Nr 91, poz. 870, Nr 96, poz. 959, Nr 121, poz. 1264, Nr 146, poz. 1546 i Nr 173, poz. 1808, z 2005 r. Nr 83, poz. 719, Nr 85, poz. 727, Nr 167, poz. 1398 i Nr 183, poz. 1538, z 2006 r. Nr 104, poz. 708, Nr 157, poz. 1119, Nr 190, poz. 1401 i Nr 245, poz. 1775, z 2007 r. Nr 42, poz. 272 i Nr 112, poz. 769 oraz z 2008 r. Nr 171, poz. 1056, Nr 192, poz. 1179, Nr 209, poz. 1315 i Nr 231, poz. 1546) zarządza się, co następuje:

Rozdział 1

Przepisy ogólne

§ 1. Użyte w zarządzeniu określenia oznaczają:

1) rozrachunek międzybankowy – przemieszczenie środków pieniężnych w złotych lub w euro pomiędzy prowadzonymi przez Narodowy Bank Polski, zwany dalej „NBP”, lub banki rachunkami banków lub pomiędzy rachunkami banków a kontami własnymi NBP bądź innego banku, prowadzącego rachunki banków, w celu wykonania zobowiązania powstałego z tytułu dokonywania rozliczeń pieniężnych pomiędzy:

- a) bankami,
- b) klientem banku a innym bankiem lub bankiem a posiadaczem rachunku w innym banku,
- c) klientem banku a posiadaczem rachunku w innym banku;

2) bank – bank krajowy, instytucja kredytowa, oddział instytucji kredytowej oraz oddział banku zagranicznego – w rozumieniu prawa polskiego uwzględniającego dyrektywę 2006/48/WE z dnia 14 czerwca 2006 r. w sprawie podejmowania i prowadzenia działalności przez instytucje kredytowe (wersja preredagowana) (Dz. Urz. UE L 177 z 30.06.2006, str. 1, z późn. zm.), z wyłączeniem instytucji pieniądza elektronicznego, zdefiniowanej w dyrektywie 2000/46/WE z dnia 18 września 2000 r. w sprawie podejmowania i prowadzenia działalności przez instytucje pieniądza elektronicznego oraz nadzoru ostrożnościowego nad ich działalnością (Dz. Urz. UE L 275 z 27.10.2000, str. 39, Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 6, t. 03, str. 343-347);

3) system SORBNET – system rozrachunku brutto w czasie rzeczywistym (RTGS), obsługujący rachunki bankowe prowadzone w Centrali NBP, w którym przeprowadza się rozrachunki międzybankowe w złotych. System SORBNET realizuje krajowe płatności w złotych;

4) Umowa o systemie SORBNET – umowa rachunku bankowego zawarta między bankiem a NBP w sprawie prowadzenia rachunku bieżącego w systemie SORBNET;

5) system SORBNET-EURO – system rozrachunku brutto w czasie rzeczywistym (RTGS), obsługujący rachunki prowadzone w Centrali NBP, w którym przeprowadza się rozrachunki międzybankowe w euro. System SORBNET-EURO realizuje transgraniczne (poprzez TARGET2-NBP) i krajowe płatności w euro;

6) TARGET2 – system rozrachunku brutto w czasie rzeczywistym (RTGS) dla dokonywania, w pieniądzu banku centralnego, rozrachunku płatności w euro, składający się z krajowych komponentów, prowadzonych przez poszczególne banki centralne UE na jednolitej wspólnej platformie, stosownie do ram prawnych dotyczących

- systemu TARGET2, w szczególności zgodnie z Wytycznymi Europejskiego Banku Centralnego z dnia 26 kwietnia 2007 r. w sprawie Transeuropejskiego Zautomatyzowanego Błyskawicznego Systemu Rozrachunku Brutto w czasie Rzeczywistym („TARGET2”);
- 7) system będący komponentem systemu TARGET2 – system rozrachunku brutto w czasie rzeczywistym (RTGS) prowadzony przez dany bank centralny, stanowiący część systemu TARGET2 (krajowy komponent systemu TARGET2);
  - 8) system TARGET2-NBP – polski system rozrachunku brutto w czasie rzeczywistym (RTGS), stanowiący krajowy komponent systemu TARGET2, prowadzony przez NBP;
  - 9) moduł płatniczy – wykorzystywany przez NBP moduł wchodzący w skład jednolitej wspólnej platformy systemu TARGET2;
  - 10) jednolita wspólna platforma – infrastruktura techniczna systemu TARGET2, za pośrednictwem której, na tych samych zasadach technicznych, następuje składanie i przetwarzanie wszystkich zleceń płatniczych i otrzymywanie płatności;
  - 11) pośrednik rozliczeniowy – podmiot uprawniony ustawowo lub na podstawie umowy z bankami do pośredniczenia – zgodnie z warunkami określonymi w zarządzeniu – w przeprowadzaniu rozliczeń pieniężnych banków lub ich klientów, kierujący wynikające z nich zlecenie płatnicze do rozrachunku międzybankowego, w szczególności izba rozliczeniowa w rozumieniu art. 67 ustawy Prawo bankowe;
  - 12) uczestnik systemu SORBNET:
    - a) NBP,
    - b) bank posiadający rachunek bieżący w złotych w Centrali NBP,
    - c) pośrednik rozliczeniowy posiadający rachunek bankowy w złotych w Centrali NBP, którego warunki otwarcia i prowadzenia określa umowa rachunku bankowego, zawarta między NBP a pośrednikiem rozliczeniowym;
  - 13) uczestnik systemu SORBNET-EURO – następujące podmioty, mające bezpośredni dostęp do systemu SORBNET-EURO:
    - a) NBP,
    - b) bank posiadający rachunek bankowy w euro w Centrali NBP,
    - c) instytucja świadcząca usługi rozliczeniowe lub rozrachunkowe, m.in. pośrednik rozliczeniowy, nadzorowana przez właściwe władze i posiadająca rachunek bankowy w euro w Centrali NBP;
  - 14) uczestnik systemu TARGET2-NBP – następujące podmioty, posiadające co najmniej jeden rachunek w systemie TARGET2-NBP:
    - a) NBP,
    - b) bank,
    - c) instytucja świadcząca usługi rozliczeniowe lub rozrachunkowe, m.in. pośrednik rozliczeniowy, nadzorowana przez właściwe władze;
  - 15) wysokokwotowe zlecenia płatnicze – zlecenia płatnicze w złotych, których wynikiem – w przypadku ich realizacji – jest rozrachunek międzybankowy, dotyczące następujących operacji dokonanych w złotych:
    - a) operacji banków z NBP,
    - b) operacji dokonywanych na międzybankowych rynkach: pieniężnym, walutowym lub papierów wartościowych,
    - c) transakcji rozliczanych przez Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych S. A.,
    - d) kompensaty wzajemnych zobowiązań i należności, wynikających z operacji, o których mowa w lit. a-c;
  - 16) STEP-2 – system płatności prowadzony przez ABE Clearing S.A.S. a capital variable, w którym dokonywane są rozliczenia płatności detalicznych w euro w obrocie pomiędzy krajami członkowskimi Unii Europejskiej;
  - 17) Umowa o systemie SORBNET-EURO – umowa w sprawie warunków otwierania i prowadzenia rachunku RTGS w systemie SORBNET-EURO zawarta pomiędzy NBP a uczestnikiem systemu SORBNET-EURO;
  - 18) Umowa o systemie TARGET2-NBP – umowa w sprawie warunków otwierania i prowadzenia rachunku w euro w systemie TARGET2-NBP, zawarta pomiędzy NBP a uczestnikiem systemu TARGET2-NBP.
- § 2. Rozrachunek międzybankowy w złotych jest przeprowadzany:
- 1) przez NBP:
    - a) w Centrali NBP w systemie SORBNET na zasadach określonych w rozdziale 2 oraz w umowie rachunku bankowego, zawartej pomiędzy NBP a innym uczestnikiem systemu,
    - b) w innych jednostkach organizacyjnych NBP prowadzących rachunki banków w złotych na zasadach określonych w rozdziale 5 oraz w umowie rachunku bankowego, zawartej pomiędzy NBP a bankiem,
  - 2) przez pozostałe banki prowadzące rachunki innych banków w złotych na zasadach określonych w rozdziale 5 oraz w umowach zawartych pomiędzy tymi bankami.
- § 3. Rozrachunek międzybankowy w euro jest przeprowadzany:
- 1) przez NBP:
    - a) w Centrali NBP w systemie SORBNET-EURO, na zasadach określonych w rozdziale 3 oraz w Umowie o systemie SORBNET-EURO,
    - b) w systemie TARGET2-NBP, na zasadach określonych w rozdziale 4 oraz w Umowie o systemie TARGET2-NBP;
  - 2) przez pozostałe banki prowadzące rachunki innych banków w euro na zasadach określonych w umowach zawartych pomiędzy tymi bankami.
- § 4. 1. Rozrachunek międzybankowy jest dokonywany na podstawie zleceń płatniczych składanych przez:
- 1) banki;
  - 2) instytucje świadczące usługi rozliczeniowe lub rozrachunkowe.

2. Zlecenia płatnicze składane do rozrachunku międzybankowego wynikają z:

- 1) jednostkowych operacji;
- 2) kompensaty wzajemnych zobowiązań i należności wynikających z przeprowadzonych operacji.

§ 5. Z zastrzeżeniem § 21 oraz jeżeli umowa rachunku bankowego w złotych zawarta między NBP a uczestnikiem systemu SORBNET nie stanowi inaczej, wysokokwotowe zlecenia płatnicze są kierowane do rozrachunku międzybankowego przeprowadzanego:

- 1) przez Centralę NBP w systemie SORBNET, jeżeli dotyczą przemieszczenia środków pieniężnych pomiędzy bankami posiadającymi rachunki bieżące w złotych w Centrali NBP lub pomiędzy tymi bankami a NBP;
- 2) przez jednostki organizacyjne NBP, o których mowa w § 2 pkt 1 lit. b, lub banki, o których mowa w § 2 pkt 2, w przypadkach innych niż określone w pkt 1.

Rozdział 2

Rozrachunek międzybankowy w systemie SORBNET

§ 6. 1. Rozrachunek międzybankowy w systemie SORBNET jest przeprowadzany na podstawie wysokokwotowych zleceń płatniczych, z zastrzeżeniem § 5 pkt 2, i innych zleceń płatniczych, przewidzianych w Umowie o systemie SORBNET.

2. Zlecenia płatnicze, o których mowa w ust. 1, obciążające rachunek banku, są wystawiane przez:

- 1) uczestników tego systemu;
- 2) pośredników rozliczeniowych, niebędących uczestnikami systemu SORBNET, uprawnionych do takiego działania na podstawie umów zawartych z NBP;
- 3) banki posiadające rachunki rezerw obowiązkowych w Centrali NBP.

3. NBP i pośrednicy rozliczeniowi mogą wystawiać zlecenia płatnicze, obciążające rachunek bieżący banku obsługiwany w systemie SORBNET, na podstawie upoważnień określonych w umowie rachunku bankowego zawartej między NBP a bankiem.

§ 7. Zlecenie płatnicze niespełniające wymogów formalnych, określonych w Umowie o systemie SORBNET, jest zwracane przez NBP zleceniodawcy bez zrealizowania.

§ 8. Zlecenie płatnicze nie może być odwołane i jest ostateczne od chwili jego wykonania, tzn. od momentu obciążenia rachunku banku wysyłającego kwotą zlecenia płatniczego.

§ 9. 1. Zlecenia płatnicze, które spełniają wymogi formalne, są realizowane w systemie SORBNET w dniu wskazanym jako data realizacji, pod warunkiem że na obciążanym rachunku znajdują się wystarczające do ich zrealizowania środki pieniężne, po wyłączeniu środków zablokowanych z tytułów określonych w umowie rachunku bankowego lub wynikających z odrębnych przepisów.

2. Zlecenia płatnicze w systemie SORBNET są realizowane:

- 1) zgodnie z zasadą rozrachunku brutto, tj. w drodze odrębnej realizacji każdego zlecenia płatniczego;
- 2) zgodnie z zasadą rozrachunku w czasie rzeczywistym, tj. na bieżąco w ciągu dnia operacyjnego;
- 3) w kolejności wynikającej z zasad pierwszeństwa, określonych w Umowie o systemie SORBNET.

§ 10. 1. Rozrachunek międzybankowy w systemie SORBNET jest dokonywany poprzez jednoczesne obciążenie i uznanie rachunków banków lub kont własnych NBP obsługiwanych w tym systemie, zgodnie z treścią zlecenia płatniczego, z zastrzeżeniem ust. 2.

2. Warunek jednoczesności, o którym mowa w ust. 1, nie musi być spełniony, jeżeli rozrachunek międzybankowy w systemie SORBNET jest dokonywany z wykorzystaniem rachunku pośrednika rozliczeniowego.

Rozdział 3

Rozrachunek międzybankowy w systemie SORBNET-EURO

§ 11. Rozrachunki międzybankowe w systemie SORBNET-EURO są przeprowadzane na podstawie zleceń płatniczych w euro wystawianych przez uczestnika systemu SORBNET-EURO. NBP i instytucje świadczące usługi rozliczeniowe lub rozrachunkowe mogą wystawiać zlecenia płatnicze, które obciążają rachunki bankowe w euro uczestnika systemu SORBNET-EURO, na podstawie upoważnienia określonego w Umowie o systemie SORBNET-EURO.

§ 12. Do przeprowadzania rozrachunku w systemie SORBNET-EURO stosuje się odpowiednio przepisy § 8, § 9 ust. 2 oraz § 10.

Rozdział 4

Rozrachunek międzybankowy w systemie TARGET2-NBP

§ 13. Rozrachunki międzybankowe w systemie TARGET2-NBP są przeprowadzane na podstawie zleceń płatniczych w euro wystawianych przez uczestnika systemu TARGET2-NBP. NBP i instytucje świadczące usługi rozliczeniowe lub rozrachunkowe mogą wystawiać zlecenia płatnicze, które obciążają rachunki bankowe w euro uczestnika systemu TARGET2-NBP, na podstawie upoważnienia określonego w Umowie o systemie TARGET2-NBP.

§ 14. 1. Zlecenie płatnicze uznaje się za wprowadzone do systemu TARGET2-NBP z chwilą obciążenia rachunku uczestnika zlecającego w module płatniczym.

2. Zlecenie płatnicze może być odwołane do momentu jego wprowadzenia do systemu TARGET2-NBP. Zlecenie płatnicze ujęte w algorytmie, o którym mowa w Umowie o systemie TARGET2-NBP, nie może zostać odwołane w okresie działania algorytmu.

§ 15. Szczegółowe zasady obsługi rachunku uczestnika systemu TARGET2-NBP określa Umowa o systemie TARGET2-NBP.

Rozdział 5

Rozrachunek międzybankowy w złotych przeprowadzany przez jednostki organizacyjne NBP inne niż Centrala NBP prowadzące rachunki banków oraz banki prowadzące rachunki innych banków

§ 16. 1. Rozrachunek międzybankowy, dokonywany w jednostce organizacyjnej NBP innej niż Centrala NBP, jest przeprowadzany na podstawie zleceń płatniczych dotyczących operacji przewidzianych w umowie rachunku bankowego, zawartej pomiędzy tą jednostką a bankiem.

2. Zlecenia płatnicze, o których mowa w ust. 1, obciążające rachunek banku, są wystawiane przez NBP lub bank.

§ 17. Do składania i realizacji zleceń płatniczych, o których mowa w § 16 ust. 2, stosuje się odpowiednio § 6 ust. 3, § 7 i 8 oraz § 9 ust. 1.

§ 18. 1. Zlecenie płatnicze, o którym mowa w § 16 ust. 2, jest realizowane w jednostce organizacyjnej NBP poprzez obciążenie rachunku banku i:

- 1) uznanie odpowiednio rachunku innego banku lub konta własnego NBP, prowadzonych przez tę jednostkę, w dniu jego przyjęcia do realizacji albo
- 2) skierowanie zlecenia płatniczego do innej jednostki organizacyjnej NBP lub innego banku najpóźniej w następnym dniu roboczym po dniu jego przyjęcia do realizacji, a w przypadku skierowania zlecenia płatniczego do systemu SORBNET w dniu jego przyjęcia do realizacji,

o ile w umowie rachunku bankowego, o której mowa w § 16 ust. 1, nie określono inaczej.

2. Rachunek banku, prowadzony w jednostce organizacyjnej NBP innej niż Centrala NBP, jest uznawany na podstawie zlecenia płatniczego, o którym mowa w § 16 ust. 1:

- 1) w dniu realizacji zlecenia płatniczego, obciążającego rachunek innego banku lub konto własne NBP, prowadzone w tej samej jednostce organizacyjnej NBP albo
- 2) w dniu otrzymania przez tę jednostkę środków pieniężnych z Centrali NBP lub z innej jednostki organizacyjnej NBP, albo
- 3) najpóźniej w następnym dniu roboczym po dniu otrzymania z jednostki organizacyjnej innego banku zlecenia płatniczego, przekazanego bez pośrednictwa systemu SORBNET.

§ 19. 1. Rozrachunek międzybankowy, przeprowadzany przez jednostkę organizacyjną innego niż NBP banku, prowadzącą rachunek innego banku, jest dokonywany, z zastrzeżeniem ust. 2 i 3, na podstawie zlecenia płatniczego, poprzez obciążenie tego rachunku i:

- 1) uznanie rachunku innego banku, prowadzonego przez tę jednostkę, lub konta własnego banku przeprowadzającego rozrachunek – w dniu przyjęcia zlecenia płatniczego do realizacji albo
- 2) skierowanie zlecenia płatniczego do innej jednostki organizacyjnej tego samego banku – najpóźniej w następnym dniu roboczym po dniu jego przyjęcia do realizacji, albo

3) skierowanie zlecenia płatniczego do jednostki organizacyjnej innego banku – najpóźniej w następnym dniu roboczym po dniu jego przyjęcia do realizacji, a w przypadku skierowania zlecenia płatniczego do systemu SORBNET – w dniu jego przyjęcia do realizacji, bez względu na liczbę banków pośredniczących w jego wykonaniu.

2. Do uznawania rachunku innego banku prowadzonego przez jednostkę, o której mowa w ust. 1, stosuje się odpowiednio § 18 ust. 2.

3. Dniem dokonania rozrachunku międzybankowego, o którym mowa w ust. 1 i 2, może być dzień wskazany przez zleceniodawcę w zleceniu płatniczym, o ile taką możliwość strony przewidziały w umowie rachunku bankowego.

Rozdział 6

Rozrachunek międzybankowy dokonywany w wyniku działania pośrednika rozliczeniowego

§ 20. Rozrachunek międzybankowy może być dokonywany na podstawie zleceń płatniczych składanych przez pośrednika rozliczeniowego, który określił:

- 1) obiektywne kryteria uczestnictwa, zapewniające równoprawny dostęp do obsługiwanego przez niego systemu;
- 2) zasady wymiany zleceń płatniczych pomiędzy uczestnikami systemu, o którym mowa w pkt 1, lub rejestrowania obsługiwanych operacji oraz terminy i sposób regulowania zobowiązań z nich wynikających;
- 3) zasady dokonywania kompensaty wzajemnych zobowiązań i należności uczestników, wynikających z czynności, określonych w pkt 2, oraz procedury zapewniające udokumentowanie poszczególnym uczestnikom wyników kompensaty ich dotyczących, o ile taka kompensata jest dokonywana;
- 4) zakres wzajemnej odpowiedzialności pośrednika rozliczeniowego i uczestników,

oraz ustalił z bankiem, przeprowadzającym rozrachunek międzybankowy, zasady przekazywania zleceń płatniczych do tego banku i terminy przeprowadzenia rozrachunku międzybankowego.

§ 21. Rozrachunek międzybankowy na podstawie zleceń płatniczych składanych przez pośrednika rozliczeniowego wynikających z kompensaty wzajemnych zobowiązań i należności uczestników wynikających z operacji, o których mowa w § 1 pkt 15 lit. a-c, może być dokonywany, jeżeli pośrednik rozliczeniowy, oprócz spełnienia wymogów określonych w § 20, ustali procedury zapewniające:

- 1) że zlecenie płatnicze uczestnika przekazane do obsługiwanego przez niego systemu bądź rozliczana w nim transakcja lub inna operacja nie zostaną z niego wycofane po dokonaniu rozrachunku międzybankowego skompensowanych zobowiązań i należności;
- 2) skierowanie skompensowanych zobowiązań i należności do rozrachunku międzybankowego w czasie pozwalającym na przeprowadzenie tego rozrachunku w tym samym dniu co wymiana zleceń płatniczych uczestników;
- 3) dokonanie, w razie braku wystarczających funduszy u uczestników, rozrachunku międzybankowego w terminie, ustalonym zgodnie z § 20,

oraz zabezpieczy obsługiwany przez siebie system pod względem technicznym i operacyjnym, aby w przypadku awarii technicznej dokonanie rozrachunku międzybankowego było możliwe w tym samym dniu operacyjnym.

Rozdział 7

Przepisy przejściowe i końcowe

§ 22. 1. Z zastrzeżeniem ust. 2 banki, które rozpoczną przeprowadzanie rozliczeń pieniężnych w euro i nie zawrą Umowy o systemie SORBNET-EURO lub Umowy o systemie TARGET2-NBP, przekażą do NBP informacje o bankach prowadzących ich rachunki bankowe w euro oraz numery tych rachunków, na które NBP będzie przekazywał środki z tytułu zleceń STEP2 XCT otrzymywanych z systemu STEP-2, nie później niż przed podjęciem tej działalności.

2. Obowiązek, o którym mowa w ust. 1, nie dotyczy banków, które bezpośrednio lub pośrednio uczestniczą w systemie STEP-2 dla zleceń STEP2 XCT.

§ 23. Przepisy zarządzenia w zakresie dotyczącym systemu SORBNET-EURO stosuje się nie dłużej niż do dnia 19 maja 2012 r.

§ 24. Traci moc zarządzenie nr 6/2004 Prezesa Narodowego Banku Polskiego z dnia 20 kwietnia 2004 r. w sprawie określenia sposobu przeprowadzania rozrachunków międzybankowych (Dz. Urz. NBP Nr 3, poz. 7 i Nr 15, poz. 28, z 2005 r. Nr 1, poz. 2 i Nr 3, poz. 6 oraz z 2008 r. Nr 7, poz. 10).

§ 25. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem 24 marca 2009 r.

Prezes Narodowego Banku Polskiego:

S. S. Skrzypek